

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR SEESAM INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. vasario 19 d. Nr. 242-72
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) interesams atstovaujančio advokato Y. Y. (toliau – pareiškėjos atstovas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir *Seesam Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. lapkričio 16 d. pareiškėja su draudiku sudarė Automobilių savanoriškojo draudimo (KASKO) sutartį (draudimo liudijimas – (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo liudijimas), kuria Kelių transporto priemonių savanoriškojo draudimo taisyklių Nr. 006 (2018 m. lapkričio 15 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) ir Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų (2018 m. lapkričio 15 d. redakcija) (toliau – Bendrosios sąlygos) pagrindu buvo apdraustas pareiškėjos automobilis (*duomenys neskelbtini*) (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Draudimo liudijime nurodytas draudimo laikotarpis – nuo 2018 m. lapkričio 16 d. iki 2019 m. lapkričio 16 d., pasirinkta draudimo apsauga – nuo visų įvykių, išskyrus nedraudžiamuosius, draudimo variantas – draudimas rinkos verte. Draudimo liudijimo priede Nr. 1 (toliau – Priedas) nustatyta, kad transporto priemonė yra draudžiama paketu „Ekstra kasko“: draudimu nuo visų staigių ir netikėtų transporto priemonės apgadinimų dėl išorinės jėgos poveikio ar vagystės, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius ir kitas draudimo sutartyje numatytas išimtis.

2018 m. gruodžio 28 d., užpildžiusi formą draudiko interneto svetainėje, pareiškėja pranešė draudikui apie įvykį: „Įpildama langų valymo skysčio nedaspaudžiau iki galo variklio kapoto dangčio ir jis važiuojant atsidarė.“ Kitą dieną pareiškėja pateikė draudikui automobilio nuotraukas su matomais apgadinimais.

2019 m. sausio 7 d. UAB „Autofortas motors“ parengė automobilio remonto sąmatą, joje nurodė, kad automobilio remonto kaina – 3 531,99 Eur (su PVM).

2019 m. sausio 15 d. draudiko pageidavimu automobilis buvo apžiūrėtas pakartotinai, o 2019 m. sausio 17 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą atsisakyti pripažinti įvykį draudžiamuoju ir mokėti pareiškėjos patirtą žalą atlyginančią draudimo išmoką. Draudikas nurodė per apžiūrą nustatęs, kad netinkamai veikia variklio dangčio svirtis, kuri skirta užtikrinti, kad neatsidarytų ne iki galo užspaustas variklio dangtis. Variklio dangtis atsidarė būtent dėl techniškai netvarkingos svirties, o pagal Taisyklių 8.1.6 papunktį, draudikas neatlygina žalos apdraustajam objektui, jei žala atsirado eksploatuojant techniškai netvarkingą transporto priemonę ar jos papildomą įrangą ir tai turėjo priežastinį ryšį su žalos atsiradimu.

2019 m. sausio 24 d. pareiškėja pateikė draudikui pretenziją, joje nurodė su draudiko sprendimu nesutinkanti. Pretenzijoje teigiama, kad 2018 m. spalio 11 d. buvo atlikta automobilio techninė apžiūra ir nustatyta, kad automobilis atitinka techninius reikalavimus, todėl buvo išduota iki 2020 m. spalio 12 d. galiojanti techninės apžiūros rezultatų ataskaita. Automobilis buvo ir yra techniškai tvarkingas, todėl teigti priešingai nėra teisinio pagrindo. Anot pareiškėjos, būtent dėl tokių įvykių, kaip ir įvykęs, ji apsidraudė savanoriškuoju draudimu ir turėjo teisėtą lūkestį, kad draudikas padengs patirtus nuostolius. Pretenzijoje buvo reikalaujama iki 2019 m. vasario 4 d. išmokėti 3 531,99 Eur draudimo išmoką arba patvirtinti, kad pareiškėja gali remontuoti automobilį UAB „Autofortas motors“ servise.

2019 m. sausio 29 d. atsakyme draudikas nurodė pretenzijos netenkinsiantis ir sprendimo nekeisiantis. Be 2019 m. sausio 17 d. pranešime nurodytų sprendimo motyvų, draudikas nurodė, jog tai, kad transporto priemonė prieš 2 mėnesius (2020 m. spalio 12 d.) buvo tvarkinga, nereiškia, kad praėjus tam tikram laiko tarpui neatsiranda naujų defektų, savaime darančių transporto priemonę techniškai netvarkingą. Tai, kad variklio dangčio svirtis turėjo defektų (ir dėl to automobilis buvo techniškai netvarkingas), draudiko teigimu, patvirtina per automobilio apžiūrą surinkti objektyvūs įrodymai.

2019 m. vasario 11 d. pareiškėja pakartotinai kreipėsi į draudiką, nurodė, kad draudiko apžiūra buvo pakartotinė, papildoma, atlikta ne automobilių remonto servise, paties draudiko iniciatyva, praėjus kelioms savaitėms po įvykio. Taip pat pareiškėja teigė, kad jai nėra žinoma, kas atliko automobilio apžiūrą, ji nebuvo supažindinta su eksperto išvada, nebuvo informuota, kad bus atliekama ekspertizė, nebuvo sudarytos sąlygos dalyvauti ją atliekant. Kreipimesi draudiko buvo reikalaujama nurodyti, kokių pagrindų buvo atlikta pakartotinė automobilio apžiūra, ir pateikti eksperto, nustačiusio, kad variklio dangčio svirtis veikia netinkamai, kompetenciją patvirtinančius dokumentus bei pačią eksperto išvadą.

2019 m. vasario 25 d. draudikas pateikė pareiškėjai atsakymą į 2019 m. vasario 11 d. kreipimąsi ir nurodė, kad automobilis buvo apžiūrėtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsniu, kuriame įtvirtinta draudiko pareiga tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dedant reikiamas pastangas. Draudikas taip pat pateikė 2019 m. vasario 21 d. draudiko transporto žalų eksperto T. Z. Išvadą dėl atsidariusio variklio dangčio (toliau – Išvada), automobilio nuotraukas ir variklio dangčio svirties veikimo mechanizmo vaizdo įrašą.

Pareiškėja nesutiko su draudiko priimtu sprendimu, todėl jos atstovas kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp pareiškėjos ir draudiko kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti 3 531,99 Eur draudimo išmoką.

Kreipimesi pareiškėjos atstovas nurodė esminius nesutikimo su draudiko priimtu sprendimu motyvus: 1) Išvadą parengė draudiko transporto žalų ekspertas T. Z., t. y. šališkas, tiesioginį suinteresuotumą turintis draudiko darbuotojas, o jokia nešališka išvada tyrimo metu nebuvo gauta; 2) draudikas nesurinko pakankamai įrodymų, pagrindžiančių, kad variklio dangčio svirties gedimas atsirado dar iki įvykio ir kad jis priežastiniu ryšiu susijęs su kilusiais padariniais (įvykiu); 3) draudikas savo atsakymuose nurodo, kad įvykis įvyko dėl neužspausto variklio dangčio, taigi įvyko dėl pareiškėjos neatsargumo, o būtent ši rizika ir buvo apdrausta savanoriškuoju draudimu.

Kreipimesi taip pat teigiama, kad, vadovaujantis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalimi, kurioje nurodyta, kad draudikas privalo įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką, savo teisę atsisakyti mokėti draudimo išmoką draudikas privalo patvirtinti objektyviais, o ne subjektyviais įrodymais. Draudiko pateikti įrodymai nėra pakankami tam, kad būtų galima tvirtinti, kad žala atsirado ne dėl pareiškėjos neatsargumo, o dėl variklio dangčio gedimo, buvusio dar iki eismo įvykio, nes draudikas remiasi vien šališka draudiko darbuotojo išvada dėl įvykio priežasčių.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjos atstovo kreipimąsi, jame draudikas nurodė laikęsis visų keliamų reikalavimų, atlikęs kvalifikuotą tyrimą ir priėmęs teisėtą sprendimą.

Pasisakydamas dėl nustatytos įvykio priežasties (variklio dangčio užrakto svirties defektas), draudikas nurodė, kad, gavus pareiškėjos 2018 m. gruodžio 29 d. darytas nuotraukas, buvo nustatyta, kad atsidaręs variklio dangtis trenkėsi į priekinį stiklą: apgadintas priekinis stiklas, automobilio sparnai bei variklio dangčio dalis, esanti prie dangčio vyrių. Priekinė automobilio dalis, įskaitant variklio dangtį, jo užraktą, akivaizdžiai išorinės jėgos poveikio požymių neturi. 2019 m. sausio 15 d. per papildomą apžiūrą buvo atidžiai apžiūrėtas variklio dangčio užraktas, dar kartą įsitikinta, kad jis nepažeistas, tačiau nustatyta, kad neveikia antrinio užrakto svirtis. Anot draudiko, atsižvelgiant į tai, kad per įvykį priekinė automobilio dalis, įskaitant variklio dangčio priekinę dalį ir užrakto mechanizmą, pažeista nebuvo, padaryta abejonių nekelianti išvada, kad antrinio užrakto svirtis tinkamai nefunkcionavo dar prieš įvykį. Variklio dangčio antrinio užrakto svirties būklė ir veikimas užfiksuotas vaizdo įrašė, kuriame matyti, kad svirtis stringa ir ją atlenkus negrįžta į užrakinimo padėtį.

Pasisakydamas dėl teisinių sprendimo priėmimo pagrindų, draudikas nurodė pagal

Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalį privalantis tirti aplinkybes, būtinas draudžiamąjį įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. To paties straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodyta, kad draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo.

Anot draudiko, šiuo atveju tyrimą atliko ilgametę draudžiamųjų įvykių tyrimo patirtį turintis transporto žalių ekspertas T. Z., turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą transporto inžinerijos bakalauro laipsnį transporto mašinų ir įrenginių srityje. Draudikas teigė neabejojantis eksperto kvalifikacija ir pateiktos Išvados objektyvumu. Pareiškėjos atstovo kreipimesi nurodyti teiginiai, jog eksperto išvada yra šališka, draudiko vertinimu, yra deklaratyvūs ir subjektyvūs, be to, jeigu draudimo bendrovių darbuotojai negalėtų atlikti panašių tyrimų dėl tarp draudimo įmonės ir jos eksperto susiklosčiusių darbo santykių, tai draudiko darbuotojai iš viso negalėtų atlikti tyrimų, nes bet koks vertinimas savaime būtų laikomas šališku.

Atsiliepime teigiama, kad teismų praktikoje draudimo bendrovės eksperto išvada laikoma pakankamu įrodymu, jeigu jos duomenys neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių, ir jeigu eksperto išvados duomenys, įvertinus ginčo šalių įrodymų visumą, leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą. Draudiko nuomone, eksperto parengta Išvada neprieštarauja kitiems atliekant tyrimą nustatytiems objektyviems duomenims. Nuotraukose aiškiai užfiksuota, kad variklio dangčio priekinei daliai bei paties automobilio priekiu jokie išorinio poveikio, kuris galėjo sugadinti antrinį variklio dangčio užraktą, nepadaryta, automobilis su jokia išorine kliūtimi nekontaktavo. Antrinis variklio dangčio užraktas ne tik apžiūrėtas, bet testuotas mechaniniu būdu ranka aktyvuojant, o procesą filmuojant. Vaizdo įrašė aiškiai matyti, kad antrinis užraktas, jį aktyvavus, užstringa ir automatiškai negrįžta į užrakinimo padėtį. Akivaizdu, kad tokios būklės antrinis užraktas nefunkcionuoja taip, kaip numatyta, ir kelia pavojų eismo saugumui.

Draudikas atsiliepime papildomai nurodė, kad, nors pareiškėjos atstovo kreipimesi teigiama, kad atliekant automobilio techninę apžiūrą nebuvo nustatyta jokių automobilio trūkumų, tačiau nėra jokių objektyvių duomenų, kad ją atliekant buvo tikrinta, kaip veikia variklio dangtis, ir tai nereiškia, kad per nurodytą apžiūrą jis funkcionavo tinkamai. Vadovaujantis Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 2B-290 patvirtintų Techninių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų reikalavimų (toliau – Reikalavimai) 2 priedo 6.2.9 papunkčiu, nustačius, kad kiti vidaus ir (ar) išorės įtaisai arba įranga pritvirtinti netinkamai, nepatikimai, sudedamoji dalis gali nukristi, laikoma, kad tokia transporto priemonė turi didelių trūkumų ir neatitinka nustatytų techninių reikalavimų. Šiuo konkrečiu atveju buvo nustatyta, kad antrinis variklio dangčio užraktas nefunkcionuoja, dėl to ir buvo padaryta žala, o tokia žala, vadovaujantis sudarytos draudimo sutarties sąlygomis, laikoma nedraudžiamąjį įvykiu.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti pripažinti įvykį draudžiamąjį ir mokėti draudimo išmoką pagrįstumo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsniu, draudiko pareiga mokėti draudimo išmoką siejama su įstatyme ar draudimo sutartyje nurodyto draudžiamąjį įvykio fakto nustatymu. Draudimo sutartimi draudimo objektui (šiuo atveju – pareiškėjos turtiniams interesams) suteikiama apsauga nėra absoliuti – draudikas prisiima ne visa įmanomą, bet ribotą draudimo riziką. Suteikiamos draudimo apsaugos ribos nustatomos draudimo sutartyje, kuri paprastai sudaroma draudiko parengtų draudimo rūšies taisyklių, t. y. standartinių sutarties sąlygų, pagrindu prisijungimo būdu (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-172/2013*).

Draudžiamasis įvykis – draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis

faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką. Sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, draudimo sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kai įvyksta į draudimo rizikos apibrėžtį patenkantis įvykis, tačiau šalys yra susitariusios, kad dėl konkrečių aplinkybių ir savitų, aiškiai draudimo sutartyje nustatytų sąlygų šis įvykis nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (iš anksto) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013*).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra konstatavęs, kad draudikas turi prievolę užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, draudimo taisyklėse pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos; įtrauktos į sudarytą draudimo sutartį, jos tampa sudedamąja sutarties dalimi. Siekdamas apsaugoti turtinius interesus žalos atsiradimo atveju, draudėjas gali susitarti dėl kitokios, nei nustatyta draudimo taisyklėse, draudimo apsaugos apimties, šias sąlygas individualizuojant draudimo liudijime. Sprendžiant klausimą dėl draudimo išmokos mokėjimo ar nemokėjimo, turi būti įvertinama, dėl kokių draudimo apsaugos ribų buvo susitarta draudimo sutartyje, be kita ko, atsižvelgiant ir į tai, ar draudimo apsaugos ribos nustatytos standartinėse arba individualiai aptartose sutarties sąlygose. Jeigu sutarties sąlygos suformuluojamos nepakankamai aiškiai, sprendžiant šalių ginčą dėl sutarties sąlygų vykdymo, jos aiškintinos vadovaujantis sutarčių aiškinimo taisyklėmis (Civilinio kodekso 6.193 straipsnis) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-279/2014*). Kita vertus, jeigu sutarties sąlygos yra aiškios ir suprantamos, jos neturi būti aiškinamos per plačiai, nes būtų nepagrįstai išplečiama draudiko prisiimta rizika.

Draudimo liudijime nurodyta, kad pareiškėja pasirinko draudimo apsaugą nuo visų įvykių, išskyrus nedraudžiamuosius, o Priede nurodyta, kad pareiškėjos automobilis apdraustas draudimo rizikos paketu – „Ekstra kasko“. Priedo 1 punkte nurodyta, kad tai yra draudimas nuo visų staigių ir netikėtų transporto priemonės apgadinimų dėl išorinės jėgos poveikio ar vagystės, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius ir kitas draudimo sutartyje numatytas išimtis. KASKO draudimo apsauga analogiškai apibrėžiama ir Taisyklių 4.1 papunktyje. Taisyklėse nėra atskirai paaiškintos draudžiamąjį įvykių sąvokos, tačiau, atsižvelgiant į Priedo 1 punktą, Taisyklių 4.1 papunktį ir Bendrųjų sąlygų 2.17 papunktį, kuriame nurodyta, kad draudžiamasis įvykis yra staigus ir netikėtas draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką, galima teigti, kad draudžiamuoju įvykiu pagal Draudimo liudijimą laikytini atsitikimai, turintys šiuos požymius: 1) yra staigūs ir netikėti; 2) atsirado dėl išorinės jėgos poveikio ar vagystės; 3) dėl jų buvo apgadinta apdrausta transporto priemonė; 4) neatitinka nė vieno iš Draudimo liudijime ar Taisyklėse nurodytų nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo (kurie, pagal kasacinio teismo praktiką, panaikina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką).

Priimdamas ginčijamą sprendimą draudikas rėmėsi viena iš Taisyklių 8 skyriuje *Nedraudžiamieji įvykiai, draudimo išmokos mažinimas* įtvirtintų nedraudžiamųjų įvykių sąlygų: vadovaujantis Taisyklių 8.1.6 papunkčiu, nedraudžiamuoju įvykiu laikomas atsitikimas, kai žala atsirado eksploatuojant techniškai netvarkingą transporto priemonę ar jos papildomą įrangą ir jei tai buvo priežastiniu ryšiu susiję su žalos atsiradimu. Pažymėtina, kad techniškai netvarkingos transporto priemonės apibrėžimas yra pateiktas Taisyklių 2.16 papunktyje: „Techniškai netvarkinga transporto priemonė – transporto priemonė, neatitinkanti Kelių eismo taisyklių bei Susisiekimo ministerijos arba Žemės ūkio ministerijos nustatytų techninių reikalavimų.“ Taisyklių 8.1.6 papunktyje nurodyta nedraudžiamąjį įvykių sąvoka yra pakankamai aiškiai atskleista, todėl jos vertinti plačiau nėra pagrindo.

Lietuvos banko vertinimu, Taisyklėse yra aiškiai nustatytos pasekmės, atsirandančios naudojant techniškai netvarkingą, Kelių eismo taisyklių, Susisiekimo arba Žemės ūkio ministerijų nustatytų techninių reikalavimų neatitinkančią transporto priemonę. Teisėtai sudarytos ir galiojančios sutarties nuostatos jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis), todėl pareiškėja turėjo suvokti, kad, nustačius Taisyklių 8.1.6 papunktyje išdėstytas nedraudžiamąjį įvykių sąlygas, įvykis bus laikomas nedraudžiamuoju. Tai reiškia, kad, sprendžiant šalių ginčą dėl draudiko priimto sprendimo pagrįstumo, būtina įvertinti atsitikimo, kurį pareiškėjos atstovas pageidauja pripažinti draudžiamuoju, sąlygų atitiktį Taisyklių 8.1.6 papunktyje įtvirtintam nedraudžiamąjį įvykių apibrėžimui.

Aplinkybę, jog automobilis įvykiu metu buvo techniškai netvarkingas, draudikas grindė

Reikalavimais (jų 2 priedo 6.2.9 papunkčiu). Reikalavimų 1 punkte nustatyta, kad Reikalavimus turi atitikti Lietuvos Respublikos kelių eismo dalyvaujančios ir privalomajai techninei apžiūrai teikiamos motorinės transporto priemonės ir jų priekabos. Techniniuose reikalavimuose taip pat nustatyta techninės apžiūros metu tikrinamos pozicijos, tikrinimo būdai, trūkumai ir jų vertinimo kriterijai. Reikalavimų 2 priede, kuriuo nuostata draudikas grindžia savo sprendimą, pateiktas kiekvienos tikrinamos pozicijos galimų trūkumų sąrašas ir, atsižvelgiant į trūkumo svarbą, pavojų eismo saugumui ir aplinkai, nurodytas trūkumo vertinimo kriterijus (Reikalavimų 15 punktas).

Reikalavimų 2 priedo 6 punkte nurodytos kabinos ir kėbulo dalių tikrinimo pozicijos, tikrinimo būdai, trūkumai ir vertinimo kriterijai. Pažymėtina, kad vertinimo kriterijai priede pateiktoje lentelėje žymimi trumpiniais „NT“, „DT“ ir „PT“. „NT“ žymimas nedidelis trūkumas, nedarantis didelio poveikio transporto priemonės saugai arba aplinkai, ir (ar) kitas nežymus neatitikties faktas (Reikalavimų 16.1 papunktis). „DT“ žymimas didelis trūkumas, dėl kurio gali pablogėti transporto priemonės sauga, kuris gali daryti poveikį aplinkai arba dėl kurio gali kilti pavojus kitiems kelių eismo dalyviams, ir (ar) kitas svarbesnis neatitikties faktas (Reikalavimų 16.2 papunktis). „PT“ žymimas pavojingas trūkumas, keliantis tiesioginį ir neišvengiamą pavojų kelių eismo saugai arba darantis poveikį aplinkai ir tokia transporto priemone draudžiama važiuoti (Reikalavimų 16.3 papunktis).

Reikalavimų 2 priedo 6.2.9 papunktyje, kuriuo remiasi draudikas, nurodytoje tikrinimo pozicijoje „Kiti vidaus ir išorės įtaisai, įranga“ išvardyti trys galimi transporto priemonės trūkumai ir jų įtaka eismo saugumui ir aplinkai: 1) kiti vidaus ir (ar) išorės įtaisai arba įranga pritvirtinti netinkamai, nepatikimai (didelis trūkumas); 2) kiti vidaus įtaisai ir (ar) išorės įtaisai arba įranga neatitinka nustatytų reikalavimų (nedidelis trūkumas), dalys gali sužeisti, mažina eksploatacinę saugą (didelis trūkumas); 3) hidraulinis įrenginys nesandarus (nedidelis trūkumas), didelis hidraulinio skysčio ar kitų pavojingų medžiagų nuotėkis (didelis trūkumas). Pažymėtina, kad Reikalavimuose nėra atskirai numatytos tokios tikrinimo pozicijos kaip variklio dangtis arba jo užrakto veikimas (Reikalavimų 2 priedo 6.2.3 papunktyje yra nustatyta tik durų ir durų užraktų vertinimo tvarka, nurodyta, kad kai durys gali netikėtai atsidaryti arba likti neužfiksuotos, varstomų durų atveju tai laikytina pavojingu trūkumu), todėl manytina, kad variklio dangčio užrakto trūkumus draudikas pagrįstai vertino, taikydamas Reikalavimų 6.2.9 papunkčio apibrėžtį.

Siekdamas pagrįsti savo sprendimą ir argumentą, kad pareiškėjos automobilis buvo apgadintas dėl netinkamai veikiančio ir Reikalavimuose nustatytų techninių reikalavimų neatitinkančio variklio dangčio užrakto (jo svirties), draudikas pateikė savo transporto žalų eksperto T. Z. parengtą ekspertinio pobūdžio Išvadą. Išvadoje pateikiama automobilio (*duomenys neskelbtini*) variklio dangčio užrakinimo, atrakinimo (atidarymo) sistemos iliustracija, pareiškėjos automobilio ir variklio dangčio užrakto sistemos nuotraukos su aprašymais, kartu pateiktas vaizdo įrašas.

Išvadoje nurodyta, kad automobilio variklio dangčio užrakinimo ir atrakinimo (atidarymo) sistema susideda iš pagrindinio ir antrinio užraktų. Pagrindinį užraktą sudaro spyra, varžtais pritvirtinta prie automobilio variklio dangčio, o antrinį užraktą sudaro variklio dangčio svirtis, varžtais pritvirtinta prie variklio dangčio, ir kilpa, kuri yra varžtais pritvirtinta prie automobilio priekinio skydo. Anot eksperto, atidarant automobilio variklio dangtį, pirmiausia reikia atrakinti pagrindinį užraktą, kuris yra atrakinamas naudojant automobilio salone esančią svirtį ir lanksčią jungtį. Tinkamai veikiant variklio dangčio spyrai bei antriniam užraktui, kuris susideda iš variklio dangčio svirties ir kilpos, variklio dangtis atsikabinęs nuo pagrindinio užrakto atšoka, bet neatsidaro, nes jį prilaiko už kilpos užsikabinusi svirtis. Norint visiškai atidaryti variklio dangtį, reikia papildomai paspausti variklio dangčio svirtį, tada ji atsikabina nuo kilpos ir nebeprialaiko variklio dangčio. Atkabinus variklio dangčio svirtį veikiama spyruoklės jėgos svirtis grįžta į pradinę padėtį tam, kad, uždarius, bet iki galo neužspaudus variklio dangčio, ji užsikabintų už kilpos.

Išvadoje teigiama, kad apžiūrėjus automobilį buvo nustatyta, kad variklio gaubto svirtis veikia netinkamai, nes, užvėrus, bet iki galo neužspaudus dangčio, dėl spyruoklės jėgos ji turi užsikabinti už kilpos. Anot eksperto, remiantis 2018 m. gruodžio 28 d. pranešime nurodytomis įvykio aplinkybėmis, darytina išvada, kad, atidarius automobilio variklio dangtį, t. y. naudojant automobilio salone esančią svirtį atrakinus pagrindinį užraktą ir variklio dangčio svirtį atkabinus antrinį užraktą, pastarasis dėl netinkamai veikiančios spyruoklės arba netinkamai veikiančio lanksto negrįžo į pradinę padėtį (tai, eksperto teigimu, patvirtina ir vaizdo įrašas, kuris buvo pateiktas tiek pareiškėjai, tiek Lietuvos bankui). Uždarius variklio

dangtį, bet iki galo jo neužspaudus taip, kad užsirakintų pagrindinis užraktas, į pradinę padėtį negrįžusi variklio dangčio svirtis neužsikabino už antrinio užrakto kilpos. Tai, anot eksperto, leidžia daryti išvadą, kad automobilis dėl į pradinę padėtį negrįžusios ir už antrinio užrakto kilpos neužsikabinusios svirties buvo techniškai netvarkingas, o ši aplinkybė lėmė variklio dangčio savaiminį atsidarymą. Papildomai pažymėtina, kad su atsiliepimu pateiktame vaizdo įrašė matyti, kad, mechaniškai, rankomis pajudinus variklio dangčio svirtį, ji savaimė nepakeičia pozicijos, t. y. į pradinę padėtį sugrįžta tik ją rankomis pakreipus mechaniškai.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankas neturi pagrindo nesutikti su draudiko eksperto parengta ekspertinio pobūdžio Išvada. Pagal kasacinio teismo praktiką, kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų. Vis dėlto nagrinėjamu atveju eksperto Išvada buvo parengta remiantis per automobilio apžiūrą nustatytomis aplinkybėmis, pateikta aprašomo mechanizmo (užrakto) struktūros iliustracija, pareiškėjos automobilio nuotraukos, Išvadą papildantis vaizdo įrašas. Išvadoje pateikta informacija neprieštarauja kitoms nustatytoms aplinkybėms, ji nėra paneigta kitos ginčo šalies pateiktais duomenimis, todėl laikytina pakankamu įrodymu, pagrindžiančiu, kad automobilio variklio dangtis važiuojant atsidarė dėl netinkamai veikusio variklio gaubto antrinio užrakto, t. y. jo svirties.

Lietuvos bankas sutinka su draudiko teiginiais, kad tai, jog automobilis turi galiojančią techninę apžiūrą, savaimė nereiškia, kad automobilis įvykio metu buvo techniškai tvarkingas ir negalėjo atitikti Taisyklių 2.16 papunktyje nustatyto techniškai netvarkingos transporto priemonės apibrėžimo. Eksploatuojamas automobilis natūraliai dėvisi, jame gali atsirasti įvairių gedimų, be to, Taisyklės nenumato, kad automobilio techninės būklės vertinimas siejamas išimtinai su techninės apžiūros galiojimu, todėl toks pareiškėjos atstovo kreipimosi argumentas vertinamas kritiškai.

Nesutiktina ir su pareiškėjos atstovo teiginiais, kad Išvada, kuria draudikas rėmėsi priimdamas sprendimą, yra šališka, priimta su draudiku darbo santykiais susijusio eksperto. Visų pirma, išskyrus subjektyvią nuomonę, byloje nėra jokių duomenų, kuriais remiantis būtų galima abejoti draudiko eksperto objektyvumu atliekant ekspertinio pobūdžio tyrimą ir rengiant Išvadą. Taip pat pažymėtina, kad, pagal Draudimo įstatymo 98 straipsnį, būtent draudikas turi teisę ir pareigą spręsti, ar įvykis yra draudžiamasis, ar toks nėra, reikalauti su įvykiu susijusių dokumentų iš draudėjų, naudos gavėjų ir (ar) nukentėjusių trečiųjų asmenų, tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas, įrodyti aplinkybes, atleidžiančias draudiką nuo draudimo išmokos mokėjimo, ir kt. Taigi, būtent draudikas laikomas turinčiu pakankamą kompetenciją tirti įvykių aplinkybes ir priimti sprendimus dėl jų pripažinimo draudžiamaisiais. Lietuvos banko vertinimu, draudiko pareiga tirti įvykius ir nustatyti žalos dydį implikuoja pareigą turėti kvalifikuotus darbuotojus, sugebančius tinkamai įvertinti padarytą žalą, o jų parengtos išvados, kilus ginčui dėl jų teisingumo, tačiau nesant jas paneigiančių objektyvių ar nenustačius esminių trūkumų, laikytinos patikimais įrodymais. Be to, draudikas pateikė duomenis, patvirtinančius Išvadą parengusio eksperto kvalifikaciją: T. Z. yra baigęs transporto mašinų ir įrenginių studijų programą ir įgijęs transporto inžinerijos bakalauro laipsnį, o, vadovaujantis draudiko personalo vadybininkės pažyma, transporto žalų administravimo srityje draudiko bendrovėje dirba daugiau nei 12 metų.

Pažymėtina, kad Taisyklėse nėra įtvirtintos draudiko pareigos vertinant įvykio aplinkybes ar žalos dydį samdyti nepriklausomus ekspertus. Bendrųjų sąlygų 8.1.1 papunktyje nustatyta, kad žalos dydį nustato draudikas, remdamasis jo turima informacija, iš draudėjo ir kompetentingų institucijų gautais dokumentais, reikalingais draudžiamojo įvykio priežastiai ir žalos bei nuostolių dydžiui nustatyti. Pagal Bendrųjų sąlygų 8.2.2 papunktį, tiek draudikas, tiek draudėjas turi teisę savo nuožiūra ir neatsižvelgdami į kitos šalies pageidavimus samdyti ekspertus nuostolio dydžiui arba įvykio aplinkybėms nustatyti. Taigi, nei Taisyklėse, nei Bendrosiose sąlygose nėra nustatytos draudiko pareigos samdyti nepriklausomą ekspertą įvykio aplinkybėms įvertinti. Pareiškėja, įrodinėdama įvykio priežastis, turėjo teisę savo iniciatyva kreiptis į ekspertą, tačiau tokia teise nesinaudojo.

Pareiškėjos atstovo kreipimesi draudiko sprendimas, be kita ko, buvo ginčijamas remiantis tuo, jog faktiškai draudiko patalpose automobilis buvo apžiūrėtas tik 2019 m. sausio 15 d., t. y. po to, kai pareiškėja atsiuntė draudikui automobilio apgadinimų nuotraukas ir automobilio apgadinimai buvo įvertinti remonto sąmatą parengusios UAB „Autofortas motors“

autoservise, tačiau šis motyvas, Lietuvos banko vertinimu, niekaip nepaneigia Išvadoje nurodytų duomenų. Tai, kad, kilus abejonių dėl įvykio priežasčių, draudikas nusprendė realiai apžiūrėti automobilį, o ne tik jo nuotraukas, ir vėliau priėmė sprendimą atsisakyti įvykį laikyti draudžiamuoju, nepaneigia draudiko priimto sprendimo ir jį pagrindžiančioje Išvadoje nurodytų duomenų. Be to, byloje nėra duomenų, kad UAB „Autofortas motors“ buvo vertinamos pareiškėjos automobilio apgadinimų priežastys, buvo įvertintos tik apgadinimų remonto išlaidos. Iš nuotraukų variklio užrakto veikimo nustatyti draudikas taip pat neturėjo galimybės, todėl jo reikalavimas leisti realiai apžiūrėti automobilį ir patikrinti variklio dangčio užrakto mechanizmo veikimą yra objektyvus ir pagrįstas.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad draudikas, vadovaudamasis Draudimo įstatymo 98 straipsniu, tyrė aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas (įvertino automobilio nuotraukas, jį faktiškai apžiūrėjo, įvertino automobilio variklio dangčio mechanizmo veikimą, jį užfiksavo vaizdo įrašė ir parengė Išvadą), ir pateikė objektyvius duomenis, patvirtinančius, kad automobilis prieš eismo įvykį buvo techniškai netvarkingas, kaip tai apibrėžta Taisyklių 2.16 papunktyje. Automobilis turėjo Reikalavimų 2 priedo 6.2.9 papunktyje nustatytą trūkumą ir tarp jų bei žalos atsiradimo yra nustatytas priežastinis ryšys (variklio dangtis atsiradė dėl netinkamai veikusio mechanizmo), todėl draudikas pagrįstai vadovavosi Taisyklių 8.1.6 papunktyje įtvirtinto nedraudžiamojo įvykio apibrėžimu ir priėmė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius